

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efteråret er over os, og blomsterelskerne siger det for tiden med krysantemer.
Optagelse fra Højbro Plads.

Carl B. Christensen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

O. NIELSEN & DEHN A/S

STUBBEKØBING

BENT PEDERSEN

SLAGTERMESTER

TVÆRGADE 8 - NYKØBING F.

A/S NYKØBING FALSTER

BRYGHUS

Den lollandske

Landbostands Sparekasse

NAKSKOV

SKOVSHOVED
INSTALLATIONSFORRETNING
Strandvej 271 - Charlottenlund

HANDSKE- & LÆDERVARE-
Torvet 11 - Lyngby **MAGASINET**

SVEND HANSEN Tobak - Vin
Rantzausegade 44 - Kbh. N.

NORDBORNHOLMS
TURISTBUREAU
Sandvig Telf. Allinge 1

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bo-siddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidste efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: General Fl. B. Larsen, Kastelet, København Ø.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Læge Børge Næsted, Læssøegade 141, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

Nummer 11
November 1960
15. årgang

Pigtraad

Redaktion:
Slagelsegade 9²
Telefon Øbro 8537
København Ø.

Danske koncentrationslejr-fangers blad

*

Organ for Kammeraternes Hjælpefond

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.
Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 25. novbr.

INDHOLD:

Side

Kritik af fangetidsgodtgørelserne	203
Dommer og modstandsmand	205
Danske politifolk i tyske KZ-lejre	211
Nye bøger	213
11 spørgsmål	213
Erstatningerne udbetales	215
Versen-Meppen	215
Dagbogsblade	216

Stærk kritik af nedskæringen af fangetidsgodtgørelsen

Formanden for Kammeraternes Hjælpefond tager afstand fra en interneringsgodtgørelse, der ikke overstiger ugeerstatningen for svie og smerte herhjemme i Danmark.

Kammeraternes Hjælpefond holdt det ordinære halvårslige bestyrelsesmøde i Herning lørdag den 22. oktober.

Utraditionel start.

Man startede på utraditionel vis med et kort besøg på skjortefabrikken Angli, hvor man fik lejlighed til at studere den hypermoderne, kunstneriske udsmykning af facade, kantine, kontorer, systuer og park.

På Hotel Eyde indledte formanden, konsul Kaj Dahl, Horsens, med at aflægge beretning.

Fonden har i dag 968 medlemmer, det er således en betragtelig stab af gode kammerater, der slutter op om vort arbejde og hjælper til at holde gryden i kog, sagde formanden, og han fortsatte:

Vort blad betyder meget for sammenholdet om vort arbejde. Det kommer ud i og læses i vide kredse, langt flere end man skulle tro. Jeg rejser en del og støder ofte på interesserede kredse af læsere, hidrørende fra støtteabonnenter og annoncører, der modtager „Pigtraad“ og derigennem følger med i vort arbejde.

1665 sager behandlet.

Ialt har vi gennem årene behandlet 1665 sager, hvoraf 1067 hjælpesager blev bevilget, 69 studielegater, 160 invalidelegater, 3 studielån og 108 almindelige lån. 222 hjælpesager er afvist, og 35 er henvist til Frihedsfonden.

Rejserne er afviklet på bedste måde. Bilværternes omsorg for deres passagerer var simpelthen forbilledlig, og blandt disse var der idel glæde og tilfredshed.

Erstatningssagen en del af retsopgøret.

Erstatningsudvalget med Steen Hansen som formand har nu afsluttet sit anerkendelsesværdige arbejde. Vi har koketteret med, at det var fondens største hjælpesag. Helt korrekt er dette dog ikke. Det store og kræ-

Formanden for Kammeraternes Hjælpefond, konsul Kaj V. Dahl, lytter interesseret til forhandlingerne.

SCANDINAVIAN-AMERICAN NYLON-HOSIERY A/S

Nærum

JOHN FORBÆCHS EFTF. A/S

ISLANDS PLADS
KØBENHAVN K.

G. MATTISSEN & CO.

AMERIKAVEJ 20
KØBENHAVN V.

**KVINDELIGT
ARBEJDERFORBUND
AFD. I**

ALHAMBRAVEJ 13, KBH. V.

HØEG HAGEN & CO. A/S

TRÆLAST EN GROS
SCT. MARKUS PLADS 12
KBH. V.

**A/S SUNDBY
SUKKERVAREFABRIK AF 1958**
Strandlodsvej 3 - Kbh. S.

HOLBEK & CO. A/S
Finsensvej 39 - Kbh. F.

DANSK HAVEFRØEXPORT
(Lyngby Frøhandel)

M. FOLMER ANDERSEN

RÅDGIVENDE CIVILINGENIØR F. R. I.
ST. STRANDSTRÆDE 21 - KØBENHAVN K.

AAGE V. JENSEN

TØMRERMESTER
KAMPMANNSGADE 1 - KØBENHAVN V.

NORDISK TEGNEMASKINE INDUSTRI A/S
BOMPORTEN 1 - GENTOFTE

HERBERT MICHEL

Aktieselskab
INGEBORGVEJ 21 - HELLERUP

BYENS KLICHE ANSTALT
FREDERIKSSUNDSVEJ 269 - BRØNSHØJ

HOLMEGAARDS GLASVÆRK A/S
NYHAVN 12 - KØBENHAVN K.

A/S OLIVARIUS & CHRISTENSENS EFTF.
AMERIKAVEJ 19-21 - KØBENHAVN V.

OTTO CHRISTENSEN & KAJ SØRENSEN
CIVILINGENIØR, ENTREPRENØR
C. F. RICHS VEJ 71 - KØBENHAVN F.

PEDERSEN & SCHMIDT
ELEKTROMEKANISK APPARAT- & MASKINFABRIK
FREDERIK D. 7. GADE 13 - KØBENHAVN N.

vende arbejde er hovedsagelig udført af fondens bestyrelsesmedlemmer, men det har været et retsopgør, ikke en hjælpesag.

Man kan ikke skyde udvalget i skoene, at det trækker ud med udbetalingen af fangetidsgodtgørelsen. Det var kun ret og rimeligt, at enker og invalider først og fremmest fik, hvad der tilkom dem, og det må nødvendigvis være forbundet med ikke ringe besvær at sortere og revidere de mange ansøgninger om erstatninger, ligesom det er uundgåeligt, at ansøgere, der på den ene eller anden måde har diskvalificeret sig selv under besættelsen, må frasorteres.

Dagpengeerstatningerne skåret kraftigt ned.

For mig at se, er det ikke en helt uangribelig bestemmelse i fordelingsloven om erstatningerne, når man efter udbetaling til enker og invalider forlods fradrager 2½ million kr. til særlige formål og derved beskærer dagpengeerstatningerne så kraftigt, at ugeerstatningen for internering i tyske k-z-lejre ikke overstiger den ugeerstatning for svie og smerte, man ville opnå herhjemme under sygeleje med brækket ben.

Det havde sikkert ikke været nødvendigt at skære så dybt til „særlige formål“, når Frihedsfonden med de mange millioner dog stadig eksisterer og virker. Under vor internering i Tyskland anede vi ikke om morgenen, om vi ville være i live om aftenen.

Formanden fortsatte:

Den 7. maj afholdt 22 politiske fanger fra Hannover-Stöcken møde på Snaptun færgegård for at markere 15-års dagen for befrielsen, og man havde glædet mig med en opfordring til at deltage og fortælle om fondens arbejde og give en redegørelse for erstatningskravet til Tyskland. Mødet resulterede i, at de deltagere, der ikke i forvejen var medlemmer af fonden, indmeldte sig.

Forbindelsen med Norge.

Om forbindelsen med de norske fangekammerater sagde formanden: Den 8. maj afsløredes i Oslo mindesmærket for minister Ditleff, hvortil KH havde bidraget med et beløb.

Fonden var ved afsløringen på den smukkeste måde repræsenteret ved „Pigtraad“s redaktør, Johs. Fosmark.

Om indvielsen af 4. maj kollegiet i Marstal udtalte formanden:

Den 16. september indviedes 4. maj-kollegiet i Marstal for søens folk. Det var det 7. i rækken af frihedskollegier.

På fondens vegne overrakte jeg formanden for byggeudvalget, skibsfører Rs. Christensen en check på 5000 kr. til et Bernadotte-værelse, hvorefter fonden har skænket et sådant værelse til samtlige 7 kollegier.

Formanden kom også ind på en omtale af afsløringen af monumentet for greve Folke Bernadotte den 5. oktober i Kruså.

Formanden udtalte, at monumentet vakte almindelig beundring og anerkendelse, og han fortsatte: Vi var ikke færre end 9 tilstede fra KHs bestyrelse, og det var vort tidligere bestyrelsesmedlem, ritmester Malling-Jacobsen, der på de hjemvendte fangers vegne tolkede disses tak til vor befrier.

Til slut sagde konsul Dahl:

Jeg takker forretningsudvalget og den øvrige bestyrelse for godt, sagligt og loyalt samarbejde i det for-

løbne år og håber, at vi også i de få år, vi endnu har tilbage for fondens virke, må kunne finde hinanden og løse de opgaver, der måtte melde sig til gavn for vore gamle kammerater fra besættelsestiden.

Dansk-polsk udveksling.

Der blev fremlagt en regnskabsoversigt, og om bladet oplyste redaktøren, at det var hensigten at støtte bestræbelserne for dansk-polske ven-skabsbesøg.

Om KHs feriehjem på Kegnæs førtes en forhandling. Man var enige om, at KH her løser en god opgave på en tiltalende måde. Man vedtog at foretage en del forbedringer af møblering o. l.

Lederen af fondens kontor, H. Kornbeck, redegjorde for det daglige arbejde på kontoret.

Der behandledes en del ansøgninger om hjælp.

Mødet udtalte stor glæde og tilfredshed med dr. Hæstrups forskningsarbejde, ligesom man ønsker, at den oprindelige plan med en lærestol ved Aarhus Universitet nyder fremme.

Valgene til forretningsudvalget var alle genvalg.

Frihedskampen har givet samling om dansk politik i væsentlige spørgsmål

Dommer Thestrup, Herning, der nylig fyldte 60, fortæller om sine erfaringer som fange og om kampens betydning for dansk politik.

Det er sjældent, at dommer og forbyder mødes, når forbyderen først har fået sin fængselsstraf og er gået i gang med afsoningen. Men for dommer Thestrup i Herning er det gået sådan. Han måtte idømme en mand en straf på omkring et par år — og et kort stykke tid derefter mødtes dommer og forbyder i fangelejen. Da var dommer Thestrup selv blevet arresteret — det var naturligvis et tyskerne — og der udspandt sig et kammeratskab mellem forbyderen og dommeren.

— Jeg lærte meget af selv „at sidde“, siger dommeren nu, og jeg lærte ikke mindst af den mand, De omtaler. Han fortalte mig om de følelser, de folk har, der sidder på den modsatte side retsranken, og han sagde mig, at disse folk altid respekterer en dommer, der er upartisk. Mange havde svært ved at sidde i fængsel, og nogle var, når de kom til lejren, langt nede; men ham — min ven fra retssalen — kunne den kunst at holde humøret oppe hos andre, og han var jo vant til at sidde — så

MUNCH & LERCHE

INGENIØR- &

MASKINFORRETNING

SANKT KNUDSVEJ 21 - KBH. V.

**DANSK
FORSØLVNINGSANSTALT**

Solbjergvej 24 - Kbh. F.

LITOTRYKKERIETH. C. Andersens Boulevard 4
København V.**CHARLES LEISNERS
BOGTRYKKERI A/S**

Gl. Kongevej 15 Kbh. V.

ANTON LINNET Kaffe - the - kakao
V. Voldgade 19 - Kbh. V.**A/S IKAS**

H. C. Ørstedesvej 28 c - Kbh. V.

KEMP & LAURITZEN A/S

V. Voldgade 9 - Kbh. V.

PETER E. JOHANSEN & SØN Blikkenslagermestre
Istedgade 17 - Kbh. V.**FALCKS**

REDNINGSKORPS

G. W. KAISER Slagtermester
Buddingevej 87 - Lyngby**PEDERSEN & LEFEVRE**

Suomisvej 6 - København V.

**KARL POVLSSENS
BOGTRYKKERI**

Svanemosegaardsvej 4 - Kbh. V.

DANSK SMEDE- OG MASKINARBEJDERFORBUND

VESTER SØGADE 4 - KØBENHAVN V.

K. L. LARSEN & E. C. PEDERSEN

FRYDENDALSVEJ 4 - KØBENHAVN V.

LA RÔTISSERIE FRASCATI

VESTERBROGADE 1 - KØBENHAVN V.

NIELSEN & RAUSCHENBERGER
RÅDGIVENDE CIVILINGENIØRER F. R. I.
FREDERIKSGADE 17 - KØBENHAVN K.**DANSKE FARVE- OG LAKFABRIKKER**
AKTIESELSKAB**SCANDINAVIAN PHOENIX A/S**
VESTERBROGADE 65 - KØBENHAVN V.**ALFRED RAFFEL A/S**
VODROFFSVEJ 46 - KØBENHAVN V.**CHR. OLSEN**AKTIESELSKAB
GOTHERSGADE 103 - KBH. K.**K. B. LARSEN**CIVILINGENIØR
FREDERIKSGAARDSALLE 4
KØBENHAVN F.**VAGN BALSLEV**LANGEBROGADE 17
KØBENHAVN K.**A/S MAGNETO**

JAGTVEJ 155 - KBH. N.

FISKENETFABRIKEN
„DANMARK“

J. C. Tvede A/S Helsingør

NIELS VODDER
Snedkermester
Bille Brahesvej 2 - Kbh. V.

Dommer Knud Thestrup, Herning, er imod fængselsstraf.

han var guld værd for den stue og barak, hvori han var.

Dommer Thestrup har været „æret medlem af det høje Folketing“ siden 1947. Han er konservativ, men hans smilende væsen og ligefremme væremåde foranlediger, at han har venner i alle lejre. For ganske nylig fyldte han 60, selv om han ser ud som en 40-årig, og han blev behørigt fejret af venner og kammerater fra alle lejre. I juli 1944 blev han arresteret af tyskerne.

Dommeren på flugt

Det var en juli morgen i 1944 ved 4 tiden. Min kone og jeg blev vækket ved, at vor 16 årige søn kom ind i soveværelset og råbte, at tyskerne var der. Da jeg løb til vinduet, så jeg 3 mænd i sorte støvler, og de ringede på og bankede på døren. Jeg nægtede at lukke op. Min kone søgte at telefonere til vort eget politi, men forbindelsen blev afbrudt. Samtidig så jeg, at vort hus var omringet af tyske soldater. Da de knuste ruderne i verandadøren, råbte min kone til mig om at flygte. Jeg løb op på 1. sal og kravlede ud på taget. Fra dette kunne man springe ned i nabosens have. Jeg regnede ikke med, at der også var posteret en tysker der, men det var der. Og han skød efter mig. Det lykkedes mig alligevel at slippe fra ham, og der indledtes nu en ret dramatisk jagt,

hvorunder der flere gange blev skudt efter mig. Til sidst løb jeg næsten lige i favnen på en tysker med en maskinpistol, som ved hjælp af en bil var kommet foran mig, og dermed var spillet tabt.

En grædende kone . . .

Jeg blev ført ud til de tyske militærbarakker. Da vi efter mange timers forløb blev ført ud i bilerne, så jeg en ganske ung grædende kvinde, der var lænket. Hendes mand var dræbt under arrestationen, efter at han først havde skudt en tysk soldat.

Også jeg fik hænderne bundet på ryggen, og derefter blev vi ført til Århus. På vejen løste de dog mine hænder, men ved ankomsten til Århus måtte vi i længere tid stå op ad en mur med hænderne i vejret. Efter et kort forhør blev jeg ført i arresten, men allerede samme aften indledtes forhørens række, og for at der ikke skulle være nogen tvivl, fik jeg allerede i det første forhør at vide, at det var „mere end tvivlsomt, om det ville lykkes at redde mig fra henrettelse“.

Dommeren nægtede

For mit vedkommende gjaldt det om at trække det hele mest muligt ud. Der ved kunne alle de mennesker, som jeg havde været i forbindelse med, gå under jorden. Jeg var viceborgmester i Herning og formand for den stedlige luftværnsforening dengang, og det lykkedes ved afhøringerne at dreje tyskerne ind på et sidespor, idet jeg især forklarede dem om luftværnet. De regnede først med, at luftværnet eventuelt var en illegal foranstaltning, men i det lange løb gik det naturligvis ikke. Jeg nægtede dog fortsat ethvert kendskab til noget som helst andet, men i længden kunne jeg ikke klare det.

En 4—5 dage efter min anholdelse kom lederen af Gestapo i Århus, der iøvrigt hele tiden havde afhørt mig, ned i fængslet, lod mig føre ud af cellen og beordrede mig til at se ind i en anden celle, og her så jeg en mand, der et par gange havde været hos mig angående forsendelsen af våben og sprængstoffer. Jeg blev ført ind i cellen til ham, og på opfordring af Gestapo-chefen sagde han, hvem jeg var. Derefter blev jeg ført ud igen, og Gestapo-chefen gav nu en nøje beskrivelse af denne mands besøg hos

mig — derunder hvormange og hvilke våben — 6 maskinpistoler — der var leveret til vore grupper i Herning. Derefter råbte Gestapo-chefen, idet han pegede på mig: „De er leder af M-grupperne i Herning“. Jeg trak på skulderen og sagde „Ja“. Han råbte så videre „Og De ved, at der er en S-gruppe“. Jeg sagde „Ja“. — „Og De ved, hvad „S“ betyder.“ „Det kan vel kun betyde „Sabotage“,“ sagde jeg. „Vi De så tilstå“,“ sagde han. „Ja“,“ sagde jeg, „hvis jeg må få papir, pen og blæk, så skal jeg skrive en tilståelse“.

Det fik jeg lov til, og 2 dage efter afleverede jeg min skriftlige tilståelse. Jeg opgav, at jeg havde påtaget mig i Herning at begynde dannelsen af militære grupper, hvis eneste formål var at opretholde ordenen, når Tyskland brød sammen. Sabotagegruppen skulle bruges ved eventuel sprængning af broer med samme formål. Jeg opgav endvidere, at mine medhjælpere var luftværnssekretær, kaptajn Gehrke, værkfører — nu direktør — løjtnant Gunnar Jespersen, fuldmægtig — nu kontorchef Oscar Olsen og bankassistent — nu salgschef — Aksel Lund. Jeg benægtede at kende de militærpersoner, der havde besøgt mig eller andre i grupperne. Iøvrigt henviste jeg til Haagerkonventionen og hævdede, at det, jeg havde foretaget, var lovligt efter folkeretten.

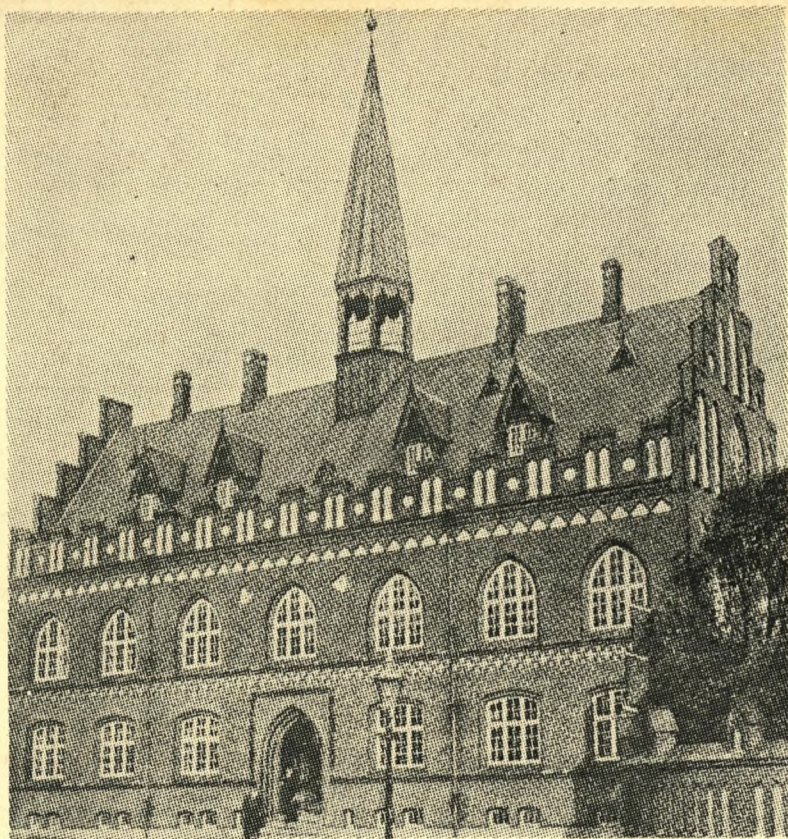
Efter at jeg havde afleveret dette papir, gik der igen nogle dage, så kom jeg i forhør, og en Gestapo-mand råbte til mig „De har endnu ikke tilstået“. Jeg svarede, at jeg for flere dage siden havde afleveret en fuldstændig skriftlig tilståelse. Så telefonerede han til fængslet og skældte dem ud. Så fulgte en række forhør. Jeg kan ikke klage over behandlingen under disse. Jeg tror, at det spillede en rolle, at jeg blev betragtet som politiker — jeg havde været opstillet ved valget i 1943. Det hjalp vel også, at jeg kunne så meget tysk, at jeg var fri for de danske tolke. De var ikke særlig gode til at holde forhør, og jeg havde igennem mange år været vant til det. Jeg fandt hurtigt ud af, at når blot jeg ville diskutere med dem — om krigen eller nazismen — så lod de alt andet være. De var klare over, at krigen var tabt, og de var meget interesserede i, hvad der ville ske bagefter.

Jeg havde regnet med, at mine 4

H. A. NIELSEN Tømrermester Birkerød	A. C. HANSEN JUN. MIDDELFART	<i>Spare- og Laanekassen for Middelfart og Omegn</i>
A. MADSEN Urmager & guldsmed Birkerød	BOGENSE BANK AKTIESELSKAB	
STENHOLT SAVVÆRK Nødebo pr. Fredensborg	SPARE- OG LAANEKASSEN FOR BOGENSE OG OMEGN	
USSERØD BRYGGERI Hørsholm	TOMMERUP STOLEFABRIK v/ A. SCHACK PETERSEN	
HØRSHOLM PLANTESKOLE	A/S RUDKØBING—VEMMENÆS FÆRGERUTE	
J. P. OLSEN Købmand Svinninge	BERTHA AXELSEN SYGEPLEJEFORRETNINGEN FREDERIKSHAVN	A/S SINDAL TEGLVÆRK F. HJORTH
ALFRED NIELSEN Rudkøbing	A/S SKAGEN KUL- OG TRÆLASTFORRETNING	BINDSLEV TEGLVÆRK Tage Beck
FR. KRAACK Bogense	LERCHES FOTO Skagen	SINDAL OG OMEGNS SPARE- OG LAANEKASSE
SPAREKASSEN FOR SKAGEN OG OMEGN	SKAGENS MOTORVÆRKSTED v/ E. Jensen	BINDSLEV HANDELS- OG LANDBRUGSBANK
BRDR. NIPPER <i>Skibsbyggeri</i> SKAGEN	AALBÆK MASKINSNEDKERI	TH. HANSEN A/S Aut. G.M. forhandler Søndergade 15 - Frederikshavn
	TAARS SPARE- OG LAANEKASSE	TAARS TEGLVÆRK

Tinghuset i Herning.

kammerater — som jeg opgav — var forsvundet, da jeg blev taget. De fik imidlertid den urigtige besked, at jeg var taget på grund af nogle taler, jeg havde holdt, og da de vendte tilbage, blev de — en god månedstid senere — alle taget af Gestapo. De hævdede, at de var blevet opfordret af mig til at danne grupper, men at de intet havde gjort derfor.

Og så den 25. august 1944 blev vi alle ført til Frøslev. Vi sluttede på vejen derned venskab med en del modstandsfolk fra Odder, Skanderborg og Langå, og vi kom dernede til at bo i stue sammen — barak 14, stue 10 —, men hen i november blev en del, deriblandt mine 4 Herning-kammerater — sendt til Neuengamme. Her døde kaptajn Gehrke. Han havde i Frøslev — som den ældste af os — men tillige som den muntreste og fornøjeligste — været stuens midtpunkt.

Vi andre mødes hvert år i august. Oscar Olesen er „sjakbajs“ for os i „14—10“.

Nu bagefter finder man det idiotisk, at man blev taget. Jeg for mit vedkommende var faktisk advaret i forvejen, men jeg troede ikke rigtig på det. Jeg slog det hen — og resultatet var altså fangenskab og alt det, der fulgte dermed.

Modstandskampen — og politik

— Har De — set fra et modstandssynspunkt — været tilfreds med udviklingen i dansk politik?

— Mange af de ting, som vi dengang kæmpede for, er jo faktisk gennemført nu, selv om mange finder skuffelserne mere iøjnefaldende. Men jeg er da ikke i tvivl om, at det først og fremmest skyldes modstandskampen fra krigsårene, at der er opnået samling om forsvarsspørgsmålene og ligeledes om udenrigspolitikken. Og det tør vel siges at være to væsentlige ting i det politiske liv.

— Men mange er stadig skuffede?

— Jeg mener ikke, at det er berettiget. Modstandskampen har jo virkelig

haft den største betydning for Danmark. Jeg synes ikke, at det er uberettiget at sammenligne den med slaget på Reden i 1801 i betydning for folket og vort lands historie.

En ny tid er begyndt efter 1945, og det er indlysende, at vi ikke alle kan være enige, men den indbyrdes kamp parterne imellem er jo slet ikke, som den har været engang. Vi kan i Folketinget — og udenfor — tale med hinanden tværs over partilinjerne. Jeg kendte dengang adskillige kommunister — min cellekammerat, en havnearbejder fra Århus, var kommunist, og selv om han og jeg nu sjældent træffes, så tror jeg, at vort venskab fra dengang eksisterer stadig.

Imod fængselsstraf

— Tysklands genoprustning?

— Lad mig straks erkende, at det somme tider løber mig koldt ned ad ryggen. Men Tyskland er jo delt nu, og det meget krigeriske Østtyskland er sondret fra det langt mindre krigeriske Vesttyskland. Jeg tror trods alt, hvad der er sket tidligere, at frygten nu er ubegrundet. Men selvfølgelig nærer mange frygt. Min kone, for eksempel, har langt sværere ved at glemme, end jeg.

— Hvad lærte frihedskampen Dem som menneske, som dommer og som politiker?

Som menneske lærte den mig min egen svaghed, men tillige den styrke som troen og bønner giver. Og så kammeratskabets store værdi. Som dommer at respektere den sigtedes rettigheder, og at fængselsstraf ikke er nogen ideel straf. For nogle er det ikke nogen særlig hård straf — jeg synes i og for sig ikke, at det tog særligt på mig — men andre er den hård ved. Jeg ville gerne begrænse den og i så stort omfang som muligt erstatte den med andet.

Og som politiker:

At de sociale skel, der endnu er tilbage, kun er til skade, og at fællesskabet i et folk er stærkere end alle politiske skel.

Derigennem har modstandskampen gjort os så uendeligt meget rigere . . .

—ark.

H. RIEKEHR

ØSTERBRO
AALBORG

K. KJELDGAARD

AKTIESELSKAB
AALBORG

RYØ AKTIESELSKAB

NYTORV 14 - AALBORG

I S Sølv og Guldsmed

N. J. ØRSNES

ALGADE 67 - AALBORG

Chr. H. Nielsen Jun.

AKTIESELSKAB
HJØRRING

AXEL MØLLER

Urmager & optiker
Østergade 23 - Hjørring

DYBRO JØRGENSEN A/S
Sindal

A/S HAVNEMØLLEN

Aalborg

H. THORND AHL

GL. AVLSGAARD

Aalborg

NIC. NELLEMANN - IB NELLEMANN

LANDINSPEKTØRER
AALBORG

I. P. JENSEN & CO.

AALBORG

LANDBOSPAREKASSEN I AALBORG

LANGE & UNMACK A/S
AALBORG

AKTIESELSKABET

HJØRRING DISKONTOBANK

HJØRRING MØBEL- OG MADRASFBRIK

JOHANNES VESTMARK
Cementstøber

SINDAL

Danske politifolks optræden i tyske koncentrationslejre

Magister Erling Bjøl har gennem sin anmeldelse af en nylig udkommet bog med titlen „Manden, der reddede London“, formentlig ubevidst viderebragt nogle i denne bog komplet urigtige oplysninger om dansk politi under fangenskab i Tyskland, — og selvfølgelig er der „godt stof“ i en sådan nedsættende omtale af politiet, hvilket man kan konstatere gennem bl. a. dagbladet „Politiken“s anvendelse af de fede typer.

Det drejer sig om en bog, der er skrevet af en englænder ved navn George Martelli, og den handler om den franske mesterspion Michel Hollard — „manden, der reddede London“. Det er denne Michel Hollard, som i henhold til bogen ikke har de danske politimænd i nogen venlig erindring. Det hedder om dette jvnf. Erling Bjøls citater i „Politiken“ fra bogens engelske udgave:

„I begyndelsen af året ankom flere hundrede danske politifolk i deres smarte uniformer til lejren. Efter at denne var blevet udskiftet med lejrdragten, fordeltes de til de forskellige blokke. Nogle få dage senere kørte flere lastbiler ind i lejren med det svenske Røde Korsflag. De medbragte levnedsmiddelpakker til de nyankomne, som disse til intens misundelse fra andre fanger fik lov at modtage. Da der blev sørget for danskerne på denne måde, havde de ingen appetit for lejrens mad, der under alle omstændigheder kun var spiselig for en mand på sultedødens rand.

Men i stedet for at overlade deres portioner til deres mindre heldigt stillede naboer, nægtede de fleste af dem at skille sig af med selv den mindste del undtagen mod betaling i stück (lejr-udtrykket for cigaret, det gængse sortbørsbetalingsmiddel).

Dette var typisk for den mentalitet, som livet i lejren udviklede“.

Og lidt senere om nordmændene:

„Snart efter de danske politifolk ankom 300 nordmænd. Selv om de var skilt fra de andre fanger ved lidt pigtrådshegn, delte nordmændene gavmildt deres pakker med dem. Brød, beskøjter, kødkonserves og cigaretter passerede gennem hegnene. Denne barmhjertighedsgerning reddede sandsynligvis manges liv“.

Selv om ordet Neuengamme ikke forekommer i det citerede stykke, er det denne lejr, der tales om, og magister Erling Bjøl kommenterer da også i „Politiken“ for 4. november således: „Desværre er Michel Hollard ikke den eneste franskmand, der har fortalt disse oplevelser fra Neuengamme. Jeg har som nævnt hørt præcist det samme fra andre franske fanger for 15 år siden...“

Oplysningerne er i den grad så urigtige, at man ligefrem vægrer sig ved at tro, det kun er erindringsforskydninger, der har gjort sig gældende. Jeg vil gerne henvise til følgende konkrete og kontrollable fakta:

1. De ca. 2000 deporterede politifolk kom til Neuengamme den 21. september 1944 kl. ca. 17,00. Et lille hundrede stykker fra provinsen ankom dog først dagen efter.
2. Politifolkene afrejste fra Neuengamme til Buchenwald den 26. september sent på eftermiddagen med ankomst til Buchenwald den 28. september.
3. Politifolkene modtog selvfølgelig ikke pakker af nogen art inden for dette korte tidsrum.

Altså er påstanden om danskernes Røde Kors-pakker i Neuengamme lige så urigtige som det anførte tidsrum. De deporterede kom tilbage til Neuengamme for at være der een nat i begyndelsen af april 1945 på gennemrejsten til Frøslev-lejren — og på dette tidspunkt var ophobet

tusinder af levnedsmiddelpakker til samtlige fanger.

Vi modtog den første pakke fra Røde Kors den 10. oktober. Den anden og tredje pakke blev modtaget den 27.—28. oktober og omkring 14.—15. oktober.

Omkring 1. december modtog vi fjerde pakke, der blev tilbageholdt på grund af vor arbejdsvægring i 10—12 dage, hvilket man fra SS-side bl. a. havde brugt til at stjæle ca. 200 pakker fra os.

Hvad angår de nordmænd, der er tale om i bogen, skal jeg oplyse, at de var i Buchenwald, da vi pjaltede — og altså ikke i „smarte“ uniformer — ankom til denne lejr. Jeg skal tillade mig at citere fra bogen „19. september“, side 54—55:

„Samtidig med at vi fik besøg af amerikanere og englændere, mødte også en del norske studenter op for at byde os velkommen til lejren. De boede i et af de mere solide og lune stenhuse, hvor de førte en efter omstændighederne god tilværelse. De gik rundt i deres eget dejlige tøj, som de gennem Røde Kors havde fået fra Norge, og de fik til stadighed Røde Kors pakker hjemmefra med levnedsmidler og cigaretter. — Vi havde ikke været ret mange dage i lejren, før nordmændene af deres Røde Kors pakker havde samlet store mængder af levnedsmidler sammen til os, madvarer, der sammen med cigaretter og tobak fik os til at se lidt lysere på tilværelsen — og det var hårdt tiltrængt“.

— — —

Den 13. december modtog vi vor femte pakke fra Røde Kors. Den 15. i samme måned dukkede de norske studenter påny op i lejren. De havde fået at vide, at de skulle hjem, men i stedet havde de været på arbejdskommandoer ved fronten. De var frygteligt udmattede, sultne og syge, så vi fik en kærkommen lejlighed til at hjælpe dem, sådan som de havde hjulpet os. Trods mangel på madvarer (vi havde haft pakken i 2 dage!) blev der øjeblikkeligt smurt ca. 7000 stk. smørrebrød til vore norske kammerater, der sultne og frysende stod opstillet på appelpladsen, og

AUSTIN

(061)
2 82 00

huset

KYSTVEJ 4-6 - AARHUS

**JORD- OG BETONARB.
FAGFORENING**

VALDEMARSGADE 7 - AARHUS

AARHUS „ARTOL“ RENSERI
Clemensstræde 7 - Aarhus

JYDSK CENTRAL TRYKKERI
Aarhus

J. JACOBSEN
Æskefabrik
Aarhus

JYSK NEON A/S
Mejlgade 35 - Aarhus

**KOMMUNALE
ARBEJDSMÆNDS
FAGFORENING**
Aarhus

**SYERSKERNES
FAGFORENING**
Aarhus

AAGE HEIDEMANN
Aut. forhandler
Spanien 61 - Aarhus

A/S CHR. FABER
Aarhus

LUDVIG WOHLERT
Aarhus

FR. DREYER A/S

DYNKARKEN 39-41 . AARHUS

J. GOTFRED JENSEN A/S
HAVNEGADE AARHUS

DANSK BRANDFORSIKRINGSSKAB
„VERMUND“ AF 1904
BANEGAARDSPLADS 4 AARHUS

**AKTIESELSKABET
KØBMANDS- OG HAANDVÆRKERBANKEN**
STORE TORV 12 - AARHUS

AAGE DAHL & CO.
ARHUS AFD. VESTERGADE 50

GREGERS PETERSEN A/S
AARHUS

DANSK KOMMUNALARBEJDERFORBUND
AFD. AARHUS

JULIUS KYSTERS EFTERFØLGERE A/S
AARHUS

THYGE STABELL
Nørreport 23 - Aarhus

**ARBEJDERNES ANDELS
BOLIGFORENING**
Aarhus

**LEHMAN DEGN's
BOGHANDEL**
Horsens

AQVILA-SPORT
Volden 2 - Aarhus

havde indsamlet tusinder af cigaretter. Dagen efter fik vi besked på, at vi skulle overflyttes til Danmark, og så at sige alle forærede alt væk, dels til nordmændene, dels til andre fanger, der trængte til hjælp. Da vi gik ud gennem porten for sidste gang den 16. december 1944, ejede hver mand ikke mere, end han havde haft med, da han kom i september måned, — og i mellemtiden havde vi mistet mange kammerater på grund af sygdom og sult i forening. På det tidspunkt „levede“ der ca. 50.000 fanger i Buchenwald!

Jeg fristes til påny at citere fra bogen „19. september“ om de norske studenters tilbagekomst til lejren: „Det kan nok være, de fik madvarer. De slæbte af sted med et par kasser hver, men også tøj fik de af os. Vi regnede jo med at blive transporteret i opvarmede rutebiler i lighed med vore (en gruppe alvorligt syge) kammerater, så vi kunne let undvære både undertøj og sweaters, som kom nordmændene til gode. Vi ribbede os fuldstændigt. Da nordmændene ikke kunne bruge mere, delte vi ud til de øvrige fanger i lejren, så vi om aftenen den 16. december ikke ejede ret meget mere, end da vi første gang ankom til lejren“.

Den 18. december blev vi transporteret væk fra Buchenwald — ikke hjem, men til en krigsfangelejr i Mühlberg.

Selv om der ligger en erindringsforskydning til grund for de fremsatte påstande, og man måske har byttet om på de 2 lejres navne, passer tidspunktet altså stadig ikke — lige så lidt som det øvrige.

Vor gavmildhed over for vore medfanger i Buchenwald og altså i første grad vore norske venner, fandt vi helt naturligt og helt i overensstemmelse med dansk mentalitet — men det var ved at blive dyrt for os selv, idet vi intet af betydning fik at spise før den 4. januar, da Røde Kors pakke nr. 5 nåede os i krigsfangelejren på et tidspunkt, hvor mange besvimeede af sult og udmattelse.

Det er yderst pinligt at skulle berette om alt dette og mere eller min-

dre redegøre for politifokenes velgørelse under fangenskab, men jeg har følt det bydende nødvendigt for at afvaske den plet, de pågældende forfattere har sat på dansk politis ære. Der har, efter at Erling Bjøls anmeldelse af bogen er fremkommet, været et voldsomt røre blandt de tidligere kz-fanger i politiets rækker, og det sidste ord er næppe sagt endnu i denne sag. Vi ønsker ikke at blive svinet til over for hele verden på et fuldstændig usagligt og urigtigt grundlag.

CARL AAGE REDLICH.
(Politibladet nr. 19 - 1960)

EN RYSTENDE BOG

André Schwartz-Bart: Den sidste retfærdige. — På dansk ved Tage Brüel. — 354 s. — Gyldendal.

Denne bog handler om jødefolkets lidelser, personliggjort i en gammel jødisk slægt, som gennem århundreder er på vandring gennem det meste af Europa, forfulgt alle vegne, men alligevel holdt oppe ved en ubegribelig sejhed.

Det meste af bogen er koncentreret om vor tid og belyser jødefolkets skæbne i Polen, Tyskland og Frankrig under Hitler-styrets grusomhed.

Det er en næsten uudholdelig skildring af menneskelig håbløshed, af den ufattelige forråelse af alle mennesker overalt hvor nazismen og antisemitismen fik magt over menneskesind. Den virker ganske særligt forstemmende, fordi forfatteren ikke på nogen måde søger at forskønne de jødiske skikkelser, han fortæller om, og de få anstændige mennesker, han præsenterer fra den anden side, virker temmelig ynkelige.

Der er antydninger i retning af,

at forfatteren ved at fortælle om jødefolkets lidelser, vil føre læserens tanker i retning af, at disse lidelser er en slags fortsættelse af Jesu lidelser, og der derigennem ligesom skulle ligge et håb for fremtiden, altså en vej til frelse for menneskene ud af ondskabens magt.

Forøvrigt er det ejendommeligt for den, der selv har levet inden for en koncentrationslejrers pigtråd, at det virker voldsommere at læse om det end at opleve det i virkeligheden. Det kommer vel af, at den litterære skildring er koncentreret, medens oplevelsen strækker sig over længere tid, og at der ind imellem også oplevedes helt andre ting end grusomhed, — for selv der lyste også godheden op.

Menneskene kan nemlig ikke gøre det så ondt for hinanden, at lyset fra det høje ikke kan finde en sprække at smutte igennem.

PAUL HOLT.

11 SPØRGSMAL TIL EX-FANGER. SS-arkiverne brændt; derfor må oplysninger skaffes gennem fangekammerater.

For tiden udføres et meget grundigt arbejde for at klarlægge den historiske sammenhæng mellem begivenheder i k-z-lejren Sachsenhausen.

Da det i ret vid udstrækning lykkedes SS at tilintetgøre store dele af lejrens arkiv inden befrielsen, må man gå andre veje end arkivvejen.

1. I øjeblikket samler opmærksomheden sig især om klarlæggelse af forholdene omkring „Kommando S“. Det drejer sig om mordet på 286 fanger, som led i Euthanasi-aktionen. Den dødbringende sprøjte blev brugt umiddelbart før dr. Hattlers afgang fra Krankenbau.

Hvem kan fortælle et eller andet derom? Aktionen blev foretaget enten i marts 1941 eller i tiden 4.—7. juli 1941.

2. Udvælgelsen af ofre blev foretaget af Den politiske Afdeling efter en liste, der er maskinskrevet der. Der blev foretaget vilkårlige ændringer.

Hvilke SS- og gestapofolk tilhørte denne afdeling i foråret 1941?

3. Fra Krankenbau var der foreta-

<p>A/S J. PETERSENS <i>Beslagfabrik</i> NIBE</p>
<p>NIBE OG OPLANDS BANK Aktieselskab</p>
<p>EMIL SØRENSEN Cykler - symaskiner - radio Torvet - Nibe</p>
<p>HERREMAGASIN AGERBÆK Bredgade 40 - Brønderslev</p>
<p>Aktieselskabet BRØNDERSLEV BANK</p>
<p>Aktieselskabet BANKEN FOR LØGSTØR OG OMEGN</p>
<p>K. P. KRISTENSEN Urmager & guldsmed Saltum</p>
<p>G. SKALLERUP Fiskeexportør Asaa</p>
<p>H. SØNDERBY & CO. Maskinfabrik TARM</p>
<p>KAJ ZEUNER Søndergade 27 - Horsens</p>
<p>„HØJGLANS“ Sct. Helenevej - Horsens</p>

<p>ANDREAS HANSEN INDEH. KIRKEMANN & HANSEN HORSENS</p>	
<p>SPARE- OG LAANEKASSEN FOR NIBE BY OG OMEGN</p>	
<p>PEDERSHAAB JERNSTØBERI A/S BRØNDERSLEV</p>	
<p>J. P. HANSEN OG KAJ HANSEN MURERMESTRE - INGENIØRER OG ENTREPRENØRER AMALIEGADE 16 A - HORSENS</p>	
<p>AKTIESELSKABET VARDE BANK</p>	
<p>HADERSLEV KUL- & KOKS-KOMPAGNI A/S</p>	
<p>CHRISTIAN PETER BARSØE A/S AABENRAA</p>	
<p>ERNST DAHLGAARD HUSUMGADE 17 - FLENSBORG</p>	
<p>UNION BANK FLENSBORG</p>	<p>GEBR. HIRCHELMANN Scwuby-Str. 11 - Slesvig</p>
<p>PUP-RADIO v/ Chr. Jensen Hirtshals</p>	<p>E. THOMSEN Købmand Kvissel</p>

get forslag til denne liste og tilsendt Den politiske Afdeling uden om lejrens skrivestue. På denne liste var der også lettere syge og diætfolk. Hvem har sammensat denne liste?

4. De fanger, der var udtaget til likvidering, blev fremført for en kommission nogen tid forinden tilintetgørelsen. Kommissionen holdt møde i Krankenbau. Fra lejrledelsen deltog: Kommandanten, Oberführer Lörütz, lederen af Den politiske Afdeling og lejrlægen. De øvrige deltagere kom udefra og var dels uniformerede, dels civile.

Hvem kan fortælle noget om dette?

5. Blandt de myrdede var også to „grønne“, som arbejdede på Kommando Klinkerwerk i smedjen eller på maskinværkstedet. En af dem var „Zuschläger“. De var begge diætmodtagere for nogen tid på grund af tandbehandling.

Hvem kender navnene på de to?

6. Blandt de myrdede var også den jødiske fange Fraenkel fra Berlin. Hvem kan give oplysninger om ham?

7. Hvem kender navnet på den krigsinvaliderede, der nægtede at afgive sin stok. Efter en aftenappel blev han noteret af Campe, da han ville gå tilbage til sin blok. Han blev noteret og senere sat på listen. Blokken havde under appellerne opstilling mellem skrivestuen og Effektenkammer.

8. Fra Zellenbau blev tre eller fire unavngivne fanger tilført transporten. De fik alle dødsprøften, ikke i Krankenbau, men så vidt vides i Zellenbau. Hvem kan give nærmere oplysninger?

9. Hvem kan yderligere give oplysninger om andre fangekammerater, som blev myrdet i denne Euthanazieaktion?

10. Blokfører Meyer ledsagede den anden transport. Hvilke blodførere deltog yderligere i denne aktion?

11. Hvem har talt med gendarm-officer Kühle fra Sonnenstein?

Har man ikke selv svar på disse spørgsmål, bedes man tale med fangekammerater, der muligvis ved et og andet.

Oplysninger bedes snarest sendt til Harry Naujoks, Hamborg-Fuhlsbüttel, Kleine Stübeheidi 28, Tyskland.

Fangetidsgodtgørelserne forventes udbetalt inden jul

Der er travlhed i Fordelingsnævnet. Mange spørger utålmodigt, hvornår fangetidsgodtgørelserne vil blive udbetalt, og som loven er affattet, har det faktisk ikke rigtigt været muligt at give noget nøjagtigt svar.

Først skal paragraf 2 sagerne afsluttes. Det er ydelser til invalider, enker og børn. Det drejer sig her om ca. 2000 sager, og det samlede beløb, der er eller vil blive udbetalt, kommer til at ligge på godt 7 millioner kroner.

Det er et noget lavere beløb end det, folketinget havde regnet med, idet man her havde anslået beløbet til ca. 10 mill. kr.

Man skulle således regne med, at der ville blive mere end det anslåede beløb på 16 mill. kr. i fangetidsgodtgørelse. Det bliver der også, men hertil kommer, at der har meldt sig flere for at få del i dette beløb, end man egentlig havde regnet med. Omkring 8000 søger. Her fragår et mindre antal, der har søgt, selv om de ikke — som loven kræver — har siddet i mindst 8 uger. Desuden vil nogle ansøgere blive afvist på grund af national uværdig holdning under besættelsen.

Den store part er dog allerede godkendt.

Alle ansøgninger om fangetidsgodtgørelse passerer Erstatningsrådet, hvor man ligger inde med kartoteket fra „Kontoret for særlige Anliggender“.

Dette kartotek har været af overordentlig stor værdi, ja, man kan næsten sige, at det havde været umuligt at administrere loven, hvis man ikke kunne støtte sig til dette kartotek.

Der arbejdes flittigt i Fordelingsnævnet, og et særligt arbejdspresser der tale om for tiden, idet man stiler mod at få flest mulige fangetidsgodtgørelser udbetalt inden jul.

Det har naturligvis været vanskeligt at skaffe personale til denne tidsbegrænsede kontoropgave. Man har klaret sig dels med folk, der er udlånt fra ministerierne, dels med

folk, der har halv beskæftigelse, dels med folk, der kommer efter behov.

— Hvordan har det været at arbejde med denne sag, spørger vi ekspeditionssekretær Casse, der er den daglige leder af kontoret.

— Det har været og er et interessant og forceret arbejde. Jeg har indtryk af, at folk er glade for pengene. Vi har måttet afvise nogle, og de har naturligvis været utilfredse. Vi har også mærket utilfredshed hos nogle over, at det er trukket ud med udbetalingen af fangetidsgodtgørelsen.

Man kan dog roligt sige, at mange vil få en bedre jul, end de ellers ville have fået.

Der skal udbetales erstatning for ca. 400.000 fangeuger. Der udbetales et sted omkring 75 kr. pr. uge i fangenskab i Tyskland med 50 pct. tillæg for tiden over 1 år. For interne ring i Danmark vil der blive udbetalt et beløb omkring 37,50 kr. pr. uge.

Tilbage bliver 2,5 mill. kr., der udbetales efter ansøgning som særlig hjælp, og selvom disse penge først kan ventes at komme til udbetaling, når udbetalingerne til de to første kategorier af erstatningsberettigede er sluttet, er de første ansøgninger allerede indløbet.

Ved fastsættelsen af beløbet spiller den pågældendes økonomiske situation m. m. en rolle, hvilket ikke er tilfældet ved de andre former for erstatning. **F-k.**

Kammerater fra Versen/Meppen og Dalum.

De kammerater, som har været på udekommendo i Versen/Meppen og Dalum i vinteren 1944-45, bedes skrive til undertegnede angående en evt. tur til disse 2 lejre i påsken 1961.

Skulle du kende en kammerat, som har været i disse lejre og som ikke læser „Pigtråd“, så bed også ham om at skrive til mig.

Skriv venligst i hvilken af de to lejre du har været.

Med kammeratlig hilsen

Børge E. Pedersen,
Emdrupvej 125² tv., København NV.

Dagbogsblade

3/10.

Fhv. hipomand kræver 150.000 kr. i erstatning.

Højesteret skal i denne måned tage stilling til, om en fhv. hipomand, Kaj Larsen, fik sit helbred ødelagt i forskellige danske fængsler efter befrielsen. Han har fået amputeret begge ben, og begge arme er deformet af en giftig lidelse. Han kræver nu 150.000 kroner i erstatning.

Sagen har tidligere været behandlet i landsretten, hvor justitsministeriet blev frifundet for et erstatningskrav på 75.000 kr.

Advokat Carl Torkild-Hansen, der er beskikket som forsvarer, siger i dag til Information, at der ikke kan herske tvivl om rimeligheden af en erstatning i denne størrelsesorden. Det er sagen helt uvedkommende, hvilken forbrydelse Kaj Larsen er dømt for — og om han er dømt med urette, som han selv hævder, eller ej. Det springende punkt er, om det kan dokumenteres, at han i sin tid i fængslerne blev udsat for en umenneskelig og lægelig uforsvarlig behandling.

Kaj Larsen var før krigen chauffør. I 1941 lod han sig hverve til Frikorps Danmark, og efter at være blevet såret lod han sig indrullere i hipokorpset som chauffør. Han hævder, at han kun ved enkelte lejligheder har båret våben, og at han ikke har deltaget i alvorligere ugerninger.

Den 5. maj 1945 meldte han sig selv til modstandsbevægelsen i Maribo og sad nogle dage i en celle med 15 andre fanger. Senere blev han overflyttet til Sundholm, Vestre fængsel og statsfængslet i Horsens, og alle steder mener han at være blevet udsat for urimelig behandling — ofte i overfyldte celler — og at der ikke er blevet ydet ham forsvarlig lægebehandling.

Kaj Larsen blev ved byretten idømt 17 års fængsel og fik ved landsretten denne straf nedsat til 12 års fængsel, men blev benådet allerede på grundlovsdagen i 1949.

Erstatningssagen har nu ialt verseret i 10 år — fem år ved landsret og fem år ved højesteret.

3/10.

Mindesmærke for frihedskampen smuldrer hen.

Modstandsbevægelsens mindesmærke for frihedskampens ofre i Syd- og Sønderjylland, klokkestabelen på Skamlingsbanken, har måttet underkastes en gennemgribende restaurering. Det særprægede mindesmærke, der blev rejst i 1947, og hvis klokkespil daglig udsender de

første strofer af »Prins Jørgens March«, er delvis bygget af Ølandssten, som har vist sig at være lidet modstandsdygtige over for vinds og vejrs påvirkning. Nogle af de store plader i klokketårnet var revnet, så der kunne være fare for nedstyrning, og også selve fundamentet var stærkt forvitret. Ved udskiftningen af de ødelagte plader er Ølandsstenene erstattet af Opdalssten, som skulle være betydeligt mere modstandsdygtige over for det skiftende vejrlig.

24/10.

Søger navneskifte.

Adolf Hitler, en taxachauffør i Wien, har for tiende gang anmodet myndighederne om navneforandring. De ni tidligere ansøgninger blev alle afvist som »ubegrundede«.

27/10.

Antisemitisme ved Heidelberg.

Ukendte vandaler har væltet 20 gravstenene på den jødiske kirkegård i Hockenheim, lige syd for Heidelberg. De fleste af de væltede sten blev beskadiget. Politiet har ikke noget spor af gravskænderne.

Gestapofangerne

Sjællandsafdelingen indbyder til julefest onsdag den 7. december kl. 20 i Admiral Gjeddes Gård, St. Kanikestræde 10.

Der bliver festligt pyntet juletræ, kaffebord og musik. Voksne betaler 1 krone.

Buchenwald-Klubben

Buchenwald-klubben havde kammeratligt samvær med andespil i Cirkelordenes lokaler på Falkoneralle 96 søndag den 20. november.

Grini-klubben

Grini-klubben fejrer sin 15 års stiftelsesfest lørdag den 3. december ved en middag i Oslo Handelsstands selskabslokaler. Der er nedsat en festkomité, og Sylvia Salvesen, Margot Gullerud og Tone Reiersen er værtinder.

31/10.

Læs med plan.

Dansk Bibliografisk Kontor har udsendt »Læs med plan« nr. 111, der udleveres på bibliotekerne. Det nye nummer omhandler besættelsestidens afspejling i dansk skønlitteratur, og det er lærer Knud Erik Pedersen, der har udarbejdet denne oversigt.

4/11.

Danske vidner mod Eichmann?

Professor Rudolf Bustricky, der har været medlem af den antifascistiske tjekiske modstandsbevægelse, har i Prag afsløret ny kendsgerninger i forbindelse med sagen mod krigsforbryderen Adolf Eichmann.

Bystricky forelagde en række dokumenter, hvoraf fremgik, at Eichmann er personligt ansvarlig for mindst halvdelen af 360.000 tjekkoslovakiske statsborgeres død under sidste krig. På Eichmanns foranledning skal i sin tid 110.000 tjekkoslovaker og 74.000 jøder være blevet deporteret og dræbt i de daværende nazistiske protektorater Bøhmen og Mæhren.

Eichmann levede under krigen i Prag og har herfra ledet jødeforfølgelsen. Senere har han som leder af »Kontoret til jødespørgsmålets endelige løsning« anordnet oprettelsen af koncentrationslejren i »Theresienstadt« og bl. a. befalet, at 93 børn blev dræbt, siger Bystricky.

Det vides, at også mange danske jøder blev sendt til »Theresienstadt«. Det er derfor ikke udelukket, at danske jøder kan komme til at optræde som vidner mod Eichmann under den forestående retssag i Israel.

15/11.

Til Congo.

Overlæge, dr. med. Jørgen Røjel, Fredericia (tidligere Frøslev) afrejste i dag med fly over Bruxelles til Leopoldville. Han tager derfra sammen med broderen, afdelingslæge Kaj Røjel, Aarhus, til hospitalstjeneste i 2 måneder i Bunia.

Overlæge Jørgen Røjel.